

Senioren zelf aan zet

In Meppel

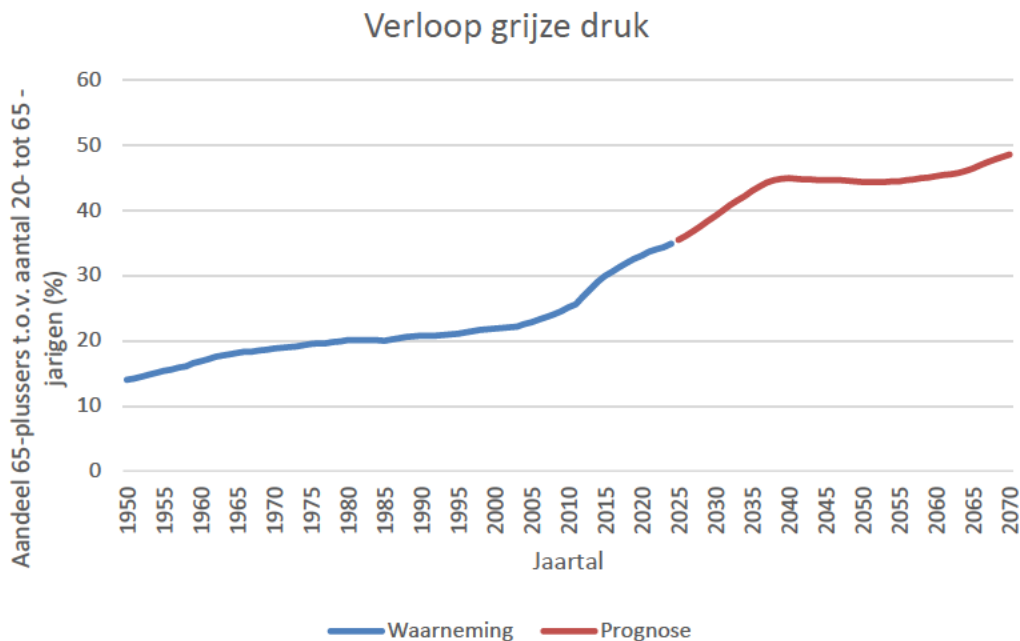
Peter Weda
Definitief
Juni 2025
In samenwerking met:

Inleiding

Onze samenleving wordt in een hoog tempo ouder. Het aandeel senioren groeit, terwijl het aantal mensen in de werkzame leeftijd afneemt. In 2024 stonden er nog ongeveer drie mensen in de werkzame leeftijd tegenover elke 65-plusser, wat neerkomt op een grijze druk van 35%. De verwachting is dat dit de komende jaren verder oploopt tot bijna 50%.

Figuur 1 laat zien hoe deze ontwikkeling zich de komende jaren in Nederland zal voortzetten.

Figuur 1: Verloop grijze druk in Nederland¹

Niet alleen neemt de grijze druk toe, maar ook het aantal 80-plussers groeit sterk. Begin 2024 was 15,5% van de bevolking tussen de 65 en 80 jaar oud en 5% was 80 jaar of ouder. Deze groep heeft een grotere kans op zorgbehoefte, terwijl tegelijkertijd het aantal beschikbare zorgprofessionals afneemt. In 2024 waren er nog 0,90 zorgmedewerkers per 75-plusser beschikbaar, maar dit zal in 2025 dalen naar 0,62². Gecombineerd met het toenemende aantal chronische ziekten, leidt dit tot een hogere werkdruk voor zorgmedewerkers³. Dit vraagt om een kritische herziening van ons huidige zorgsysteem.

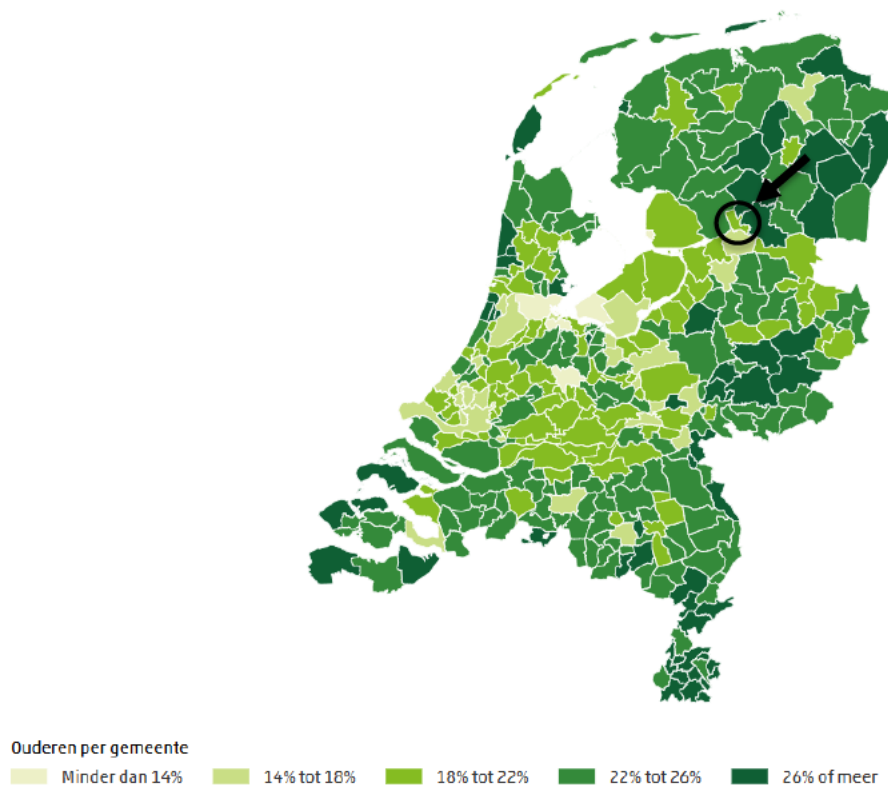
Senioren zijn niet het probleem, het is ons zorgsysteem dat vastloopt. Daarom is het essentieel dat senioren hun eigen regie versterken, weerbaarder worden en worden voorbereid op een toekomst waarin zelfstandigheid en onderlinge zorg steeds belangrijker worden.

¹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Dashboard bevolking. 2024.

² Consultancy.nl. Nederland vergrijst: De kloof tussen senioren en zorgprofessionals in beeld, 2024.

³ Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV): De vergrijzing heeft grote impact op de volksgezondheid en zorg, 2018.

De vergrijzing in Meppel

Figuur 2: Ouderen per gemeente, 2024⁴

Op 1 januari 2024 telt de gemeente Meppel volgens het CBS in totaal 35.810 inwoners. Van deze bevolking zijn 7.520 personen 65 jaar of ouder, wat neerkomt op 21% van het totaal. Voor dit onderzoek hebben in totaal 76 65-plussers de vragenlijst ingevuld. Dit betekent dat de respondenten 1% vertegenwoordigen van het totale aantal 65-plussers in de gemeente. We durven te stellen dat de deelnemers aan de startbijeenkomsten representatief zijn voor de totale populatie 65-plussers.

⁴ Centraal Bureau voor Statistiek: Jongeren en ouderen per gemeente. 2024.

Resultaten

Op basis van de antwoorden van de vragenlijsten die tijdens de startbijeenkomst zijn ingevuld is voor elke bijeenkomst een analyse gemaakt en zijn voorlopige conclusies getrokken. De resultaten hiervan worden hieronder gepresenteerd.

1. De startbijeenkomst in Meppel

Op 25 november 2024 heeft in Meppel de startbijeenkomst plaats gevonden. Volgens een globale telling was het aantal deelnemers ruim 50, daarvan hebben 46 deelnemers een ingevulde vragenlijst ingeleverd. Het verschil tussen het aantal aanwezigen en de ingevulde lijsten is deels te verklaren doordat sommige echtparen samen 1 lijst hebben ingevuld. Naast de deelnemers op locatie hebben 30 personen die vragenlijsten thuis ingevuld. Daardoor beschikken we in totaal over 76 ingevulde vragenlijsten. De gegevens uit deze lijsten zijn gekwantificeerd en op basis daarvan kunnen de volgende gegevens worden samengevat:

Tabel 1: demografische gegevens deelnemers Meppel

Leeftijdscategorie	Aantal deelnemers	Aandeel
<70 jaar	6	8%
70-80 jaar	41	54%
>80 jaar	29	38%
Totaal	76	100%

Conclusie

Het merendeel van de deelnemers (54%) is tussen de 70 en 80 jaar oud, terwijl 8% van de deelnemers jonger zijn dan 70 jaar. Deze groepen bevinden zich in de derde levensfase, waarin zij zich actief kunnen voorbereiden op de vierde levensfase. Dit is doorgaans de periode waarin de zorgbehoefte toeneemt, waardoor deze groep een relevante vertegenwoordiging vormt van de doelgroep. Het is tevens positief om te constateren dat ook 6 junior senioren interesse tonen in het programma.

1.1 De woning en de woonomgeving

Type woning

- 43 deelnemers wonen in een niet-aangepaste woning.
- 30 deelnemers wonen in een aangepaste woning.
- Er wonen geen deelnemers in een mantelzorgwoning.

Conclusie

Een aanzienlijk deel van de deelnemers (43) woont in een niet-aangepaste woning. Dit wijst op een mogelijke behoefte aan aanpassingen of verhuismogelijkheden, bijvoorbeeld door middel van de woonscan. Het is daarbij van belang te onderstrepen dat deze 43 woningobservaties betrekking hebben op slechts circa 0,9% van de totale 65-pluspopulatie in Meppel. Dit wijst erop dat de daadwerkelijke woningopgave voor deze doelgroep naar verwachting aanzienlijk groter is.

Tevredenheid over de woning

- 48 deelnemers zijn tevreden en overwegen geen verhuizing.
- 24 deelnemers zijn tevreden maar zouden graag naar een andere woning verhuizen.
- 3 deelnemers zijn ontevreden en willen graag zo snel mogelijk verhuizen.

Conclusie

Binnen de groep deelnemers zijn er 24 personen die, ondanks tevredenheid over hun huidige woning, openstaan voor een andere woonoptie om de doorstroom op de woningmarkt te verbeteren.

Verhuisplannen en termijn

- 16 deelnemers overwegen een verhuizing.
- 4 deelnemers willen binnen een jaar verhuizen.

Conclusie

Er is een concrete wens om te verhuizen bij 20 deelnemers, waarvan 4 op korte termijn bij beschikbaarheid van een geschikte woning.

Levensloopgeschiktheid van de woning

- 37 deelnemers willen hun woning aanpassen voor toekomstbestendig wonen.
- 8 deelnemers geven aan dat kosten een bepalende factor zijn.
- 18 deelnemers willen liever verhuizen dan hun woning aanpassen.

Conclusie

Er is een substantiële vraag (37 deelnemers) naar woningaanpassingen om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen. Kosten vormen hierbij een aandachtspunt. De woonscan kan mogelijk ondersteunen bij het in kaart brengen van de benodigde aanpassingen. Opvallend is tevens dat 18 deelnemers aangeven een voorkeur te hebben voor verhuizing boven aanpassing van de huidige woning.

Gezamenlijk woonproject

- 28 deelnemers tonen interesse in een collectief woonproject met zorggeschikte woningen en gemeenschappelijke voorzieningen.

Conclusie

Er bestaat aanzienlijke interesse (28 deelnemers) in een woonvorm waarbij sociaal contact en zorgvoorzieningen gecombineerd worden. Dit kan richting geven aan toekomstige woningbouwinitiatieven in Meppel.

1.2 Zelfzorg en zelfzorg tekort

Zelfredzaamheid

Om inzicht te krijgen in de zelfredzaamheid van de deelnemers, is hen gevraagd in hoeverre zij mensen in hun omgeving hebben die ondersteuning kunnen bieden bij huishoudelijke taken, tuinonderhoud, financiën, vervoer en andere sociale voorzieningen. In Tabel 2 wordt weergegeven hoeveel deelnemers geen hulp beschikbaar hebben voor deze taken, naast het aantal deelnemers dat aangaf bereid te zijn om anderen hierbij te ondersteunen.

Tabel 2: overzicht van zelfredzaamheid en bereidheid om te helpen

Ondersteuningsbehoefte	Geen hulp beschikbaar	Hulpbereidheid bij anderen
Huishoudelijke hulp	29	25
Boodschappen en koken	19	35
Financiële zaken	8	20
Vervoer	8	14
Zorg voor huisdieren	16	14
Gebruik van computer/smartphone	17	14

- Daarnaast geven 30 deelnemers aan niet bekend te zijn met de mogelijkheden om de woning veiliger te maken.
- 27 deelnemers hebben weinig sociaal contact.
- 9 deelnemers hebben niemand voor een goed gesprek.

Conclusie

Er zijn diverse tekorten op het gebied van zelfzorg. Tegelijkertijd blijkt uit de antwoorden dat er een grote bereidheid is onder deelnemers om anderen te helpen. De uitdaging ligt daarom in het effectief koppelen van hulpvragen aan beschikbare hulp.

Opvallend is het relatief grote aandeel deelnemers dat weinig tot geen sociaal contact heeft. 27 personen ervaren weinig sociale interactie en 9 deelnemers geven aan niemand te hebben voor een goed gesprek. Deze uitkomsten onderstrepen het belang van sociale interventies en de mogelijke behoefte hieraan.

Gezondheid en mantelzorg

- De algemene gezondheid wordt door de deelnemers gemiddeld gewaardeerd met een cijfer 7,9.
- 18 deelnemers hebben niemand die hen kan helpen bij medische zorg, terwijl 37 deelnemers bereid zijn anderen te ondersteunen.
- 8 deelnemers hebben geen mantelzorgondersteuning, terwijl 24 deelnemers bereid zijn mantelzorg te bieden.

Conclusie

Het concept van voorzorgcirkels kan mogelijk een oplossing bieden voor zowel tekorten in zelfzorg als voor de behoefte aan sociaal contact en mantelzorgondersteuning.

Afspraken met de lokale besturen

Op maandag 10 februari kwamen vertegenwoordigers van het bestuur KBO en de leden van het bestuur van de ANBO/PCOB, samen met de projectleider van Senioren aan Zet, bijeen om de startbijeenkomst te evalueren.

Tijdens de evaluatie bleek dat de leden van de besturen positief waren over zowel het aantal deelnemers als de inhoud van de presentaties. Daarnaast constateerden zij dat de bijeenkomsten enthousiasme hadden gewekt voor het organiseren van een vervolg, zowel bij de deelnemers als binnen de besturen.

Op basis van de verzamelde gegevens uit de vragenlijsten zijn tijdens de evaluatie voorlopige analyses uitgevoerd, voorzichtige conclusies getrokken en afspraken gemaakt voor vervolgstappen.

Vervolgafspraken

1. Er is een schriftelijke analyse van de ingevulde vragenlijsten per afdeling gemaakt.
2. Voor de afgesproken terugkoppeling naar de deelnemers van de afzonderlijke startbijeenkomsten hebben de afdelingsbesturen een themabijeenkomst georganiseerd op 8 april 2025.
3. De agenda voor deze bijeenkomst bestond naast de terugkoppeling van de startbijeenkomst ook uit de presentatie van een verdieping van het thema “woonscan” en het onderwerp “voorzorgcirkels”.
4. Tijdens de themabijeenkomsten zijn gemeenschappelijke conclusies getrokken en concrete doelen geformuleerd op het gebied van het beleid voor senioren over de onderwerpen wonen, zorg en digitale hulpmiddelen.
5. Als volgende stap hebben de deelnemers vragen geformuleerd op de genoemde onderwerpen voor een overleg met het college van B&W.
6. Daarvoor hebben de leden van de Seniorenbesturen de intentie om het college van B&W en eventueel de gemeenteraad uit te nodigen voor het delen van de gegevens, de analyse en de conclusies.
7. Het doel is het maken van afspraken om gezamenlijke doelen te formuleren en een plan om deze doelen te implementeren.

Samen aan de slag

De besturen van de KBO en de ANBO-PCOB in Meppel hebben de volgende vragen voorbereid om deze voor te leggen aan het college van B&W van de gemeente Meppel:

- De Senioren in Meppel maken een start met het toekomstbestendig maken van de eigen woning d.m.v. de woonscan. Dat is de eerste stap vanuit de vraag: ‘Wat kan ik als senior zelf doen?’. Maar er is meer nodig!

Ziet de gemeente voor zichzelf een rol weggelegd bij eventuele vervolgstappen om bestaande koopwoningen van senioren toekomstbestendig te maken? En is er bereidheid om het toekomstbestendig maken van huurwoningen op te nemen in de prestatieafspraken met de woningcorporatie?

- Ziet de gemeente een ondersteunende rol voor zichzelf bij het begeleiden van senioren die willen verhuizen?
- De voorzorgcirkels. De senioren in de Meppel hebben zelf een start gemaakt in het bewust maken en worden van senioren, het informeren van mogelijkheden om de zelfzorg en de zorg voor elkaar te versterken door de introductie van het concept van de “Voorzorgcirkels”
- Ziet de gemeente voor zichzelf een rol bij het invoeren en borgen van dit concept?
- De doorstroming op de woningmarkt en de doelen op het gebied van wonen zoals vastgelegd in de Drentse woonagenda ‘Voor elke Drent een (t)huis’ zijn belangrijk bij de realisatie van woningen.
- Volgens het woonzorgonderzoek van het bureau Companen zal de gemeente Meppel tot 2030 een nader te bepalen aantal seniorenwoningen realiseren. Dit omvat reguliere en geclusterde woningen en tevens geclusterde woningen voor mensen met een Wlz-indicatie.
- Heeft de gemeente Meppel al concrete plannen voor de realisatie van deze woningen? Is er een sleutel voor de verdeling voor de kernen binnen de gemeente?
- Op welke wijze kunnen de gerealiseerde seniorenwoningen bij voorkeur toegekend worden aan de inwoners van Meppel?
- Wat is het beleid van de gemeente voor de (pre)mantelzorgwoning en de woningdeling?
- Welke rol ziet de gemeente voor de senior, worden de plannen VOOR of samen MET de senioren gemaakt?

Samenvattend

Het is uitdrukkelijk de bedoeling van de besturen van de KBO en de ANBO-PCOB Meppel om vervolgstappen te zetten in het proces van bewustwording en de realisatie van projecten zoals deze zijn beschreven in het WOZO- programma van het ministerie van VWS en in het programma Senior Zelf aan Zet.

We staan in onze samenleving aan het begin van de dubbele vergrijzing, als gevolg daarvan zal de vraag om zorg toenemen. Tegelijkertijd zien we nu al dat het aanbod van de professionele zorg daarbij achterloopt.

Het is hoopvol om uit de antwoorden in de vragenlijsten te kunnen constateren dat de senioren in Meppel een grote bereidheid hebben om zelf aan zet te blijven bij de keuzes in hun leven. In dat kader zijn de senioren bereid om hun woningen toekomstbestendig te maken. Tevens zijn de senioren in Meppel bereid om verantwoordelijkheid te nemen door om te zien naar elkaar. Het is nu belangrijk om nu de verbinding tot stand te brengen tussen de mensen met een tekort aan zelfzorg en zij die bereid zijn om de ander te helpen.

De besturen van de KBO en de ANBO-PCOB in Meppel zien het als hun taak om ook de belangen van hun leden te behartigen door initiatieven te nemen en projecten te realiseren. Daarvoor willen de besturen met de gemeente en andere maatschappelijke organisaties in gesprek om afspraken te maken over mogelijke ondersteuning bij de implementatie en de borging van deze projecten. Het gaat dan over projecten die senioren ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen in een toekomstbestendige woning met een sterk sociaal netwerk en een goede kwaliteit van het leven.

Tubbergen, juni 2025,

Peter Weda

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met XpertiseZorg organisatieadviseurs uit Enschede.